

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

© Министерство на правосъдието на Република България, mjs.bg. Разрешението за повторно публикуване на този неофициален превод е предоставено единствено за целите на включването му в базата данни HUDOC на ЕСПЧ.

© Ministry of Justice of the Republic of Bulgaria, mjs.bg. Permission to re-publish this non-official translation has been granted for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.

ПЕТО ОТДЕЛЕНИЕ

ДЕЛО БОЙКО ИВАНОВ С/У БЪЛГАРИЯ

(Жалба № 69138/01)

Тази версия е била поправена в съответствие с член 81 от Правилника на Съда на 8 септември 2008 г..

СТРАСБУРГ

22 юли 2008 г.

ВЛЯЗЛО В СИЛА НА

22/10/2008

Това решение може да претърпи поправки по формата.

По делото Бойко Иванов с/у България,

Европейският съд по правата на човека (Пето отделение) в състав от :

Пеер Лоренцен, *председател*,
Раит Марусте,
Карел Юнгвирт,
Володимир Буткевич,
Марк Вилигер,
Миряна Лазарова Трайковска,
Здравка Калайджиева, *съдии*,
и Клаудия Вестердик, *секретар на отделението*,
след обсъждане на заседание на състава на 24 юни 2008 г.,
постанови следното Решение, прието на същата дата :

ПО ПРОЦЕДУРАТА

1. Делото е образувано по жалба (№ 31036/02) срещу Република България, с която българският гражданин г-н Бойко Лечев Иванов („жалбоподателя“) е сезирал Съда на 14 юли 2000 г. на основание член 34 от Конвенцията за защита на правата на човека и основните свободи („Конвенцията“).

2. Жалбоподателят, на когото е била дадена възможност да се ползва от правна помощ, се представлява пред Съда от адвокатите М. Екимджиев и К. Бончева от Пловдивската адвокатска колегия. Българското правителство („Правителството“) се представлява от своя агент, г-жа М. Коцева, от Министерството на правосъдието.

3. Жалбоподателят претендира в частност, че с него са се отнасяли зле при задържането му през ноември 1994 г. Освен това, той поддържа, че държавата не е изпълнила задължението си да проведе ефективно разследване.

4. На 2 февруари 2006 г. Съдът е обявил делото за частично недопустимо и е решил да съобщи мотивите за жалбата, основаващи се на член 3, на Правителството. Позицията се на разпоредбите на член 29 § 3 от Конвенцията, Съдът реши освен това да бъдат разгледани едновременно въпросите по допустимостта и по съществуването на делото.

ФАКТИЧЕСКА ОБСТАНОВКА

I. ФАКТИТЕ ПО СЛУЧАЯ

5. Жалбоподателят е роден през 1961 г. и живее в Бургас.

6. В началото на месец ноември 1994 г. той е заподозрян в кражба и е задържан в Стара Загора. Той посочва, че веднага е бил прехвърлен в районната полицейска служба в Бургас. Задържането му под стража е разпоредено на 9 ноември 1994 г.

7. Жалбоподателят твърди, че е бил малтретиран от полицаи по време на задържането си под стража. Неговите съучастници също са били подложени на лошо отношение при съответното им задържане под стража.

8. На 11 ноември 1994 г. жалбоподателят се е консултирал със съдебен лекар. Според удостоверението, изготвено след прегледа, жалбоподателят има множество повърхностни охлузвания и отоци по лицето, гърба, лактите, бедрата и коленете. Лекарят заключава, че тези наранявания са причинени от твърди, тъпи предмети и, че те са могли да бъдат предизвикани по описания от жалбоподателя начин, а именно от удари с палка, бейзболна бухалка и боксова ръкавица. Освен това той счита, че нараняванията са били нанесени два-три дни преди прегледа и следователно е възможно тези удари да са били нанесени на 8 ноември, както твърди жалбоподателя.

9. Докладът от съдебно-медицинската експертиза относно констатираните по тялото на жалбоподателя наранявания е изготвен по искане на полицейските органи на 15 август 1995 г., които са сезирани от жалбоподателя с жалба за малтретиране. Впоследствие са изготвени заключения от съдебно-медицински експертизи, отнасящи се до неговите съучастници.

10. На 29 януари 1996 г. жалбоподателят е освободен условно. На 20 май 1996 г., заинтересованият и двама други задържани сезират Сливенската военна прокуратура с жалба за малтретиране. Жалбоподателят посочва, че е бил арестуван на 7 ноември 1994 г.

11. На 13 януари 1997 г. е образувано предварително производство.

12. То е прекратено на 30 декември 1997 г. с мотива, че жалбоподателят и неговите съучастници не са се явили да свидетелстват, въпреки призовките, които са им били изпратени.

13. Жалбоподателят е разпитан на 21 май 1998 г. Той назовава името или прякора на един от полицаите, който го е бил и описва лицето на втори полицаи. Той декларира също, че е в състояние да разпознае хората, които са го малтретирани.

14. Следствието е възобновено на 25 май 1998 г.

15. На 15, 20, 21 и 27 октомври 1998 г. са разпитани няколко полицаи. Те заявяват, че доколкото знаят, жалбоподателят и неговите съучастници не са били бити.

16. На 30 октомври 1998 г. следователят предлага на прокурора да прекрати наказателното производство с мотива, че доказателствата по делото не позволяват да се заключи, че жалбоподателят и неговите съучастници действително са били подложени на малтретиране.

17. На 29 март 1999 г. военният прокурор постановява прекратяване, в което отбелязва, че жалбоподателят е бил задържан на 8 ноември 1994 г., а е подал жалба едва през 1996 г. Като изтъква изтеклото време от датата на задържането под стража до сезирането на прокуратурата, той заключава, че е невъзможно да се установи дали жалбоподателят наистина е бил бит или не. Копие от постановлението е изпратено в Бургаския затвор, където жалбоподателят е бил задържан.

18. Той посочва, че се е запознал с разпореждането за въпросното прекратяване на 22 октомври 1999 г.

19. От предоставените доказателства се вижда, че през ноември 1999 г. жалбоподателят е сезирал Главна прокуратура с искане за отмяна на постановлението за прекратяване, която е била препратена служебно на Военно-апелативния съд. Изглежда, че това искане не е било разглеждано.

II. ПРИЛОЖИМО ВЪТРЕШНО ПРАВО

A. Наказание за действия по малтретиране

20. Членове 128 до 131 от Наказателния кодекс от 1968 /НК/ обявяват за престъпление умишленото причиняване на трети лица на тежки, средни или леки телесни повреди. Извършването на подобни деяния от полицаи или длъжностно лице при изпълнение на неговите функции е отегчаващо вината обстоятелство.

21. По силата на член 287 от НК, всяко длъжностно лице, което при или по повод изпълнение на службата си, извърши противозаконни принудителни действия спрямо обвиняем, свидетел или вещо лице, се наказва с лишаване от свобода до десет години.

Б. Условия за образуване на наказателно производство

22. Съгласно членове 186 до 190 от Наказателно-процесуалния кодекс от 1974 /НПК/, впоследствие отменен, наказателно

производство се образува, когато властите имат законен повод и достатъчно данни за наличие на извършено престъпление.

23. Законен повод може да бъде съобщение, изпратено до прокурора или разследващия и отнасящо се до извършването на престъпление, публикация в пресата, направени изявления от извършителя на престъпление или непосредствено разкриване от страна на прокурора или следователя на признаци за извършено престъпление.

24. В случай на престъпление, за което се предполага, че е извършено от длъжностни лица при изпълнение на служебните им задължения, наказателно производство не може да бъде образувано от частно лице. Това може да стане само с решение на прокурор /членове 56 и 192 от НПК, член 161 от НК/.

25. Когато откаже да образува наказателно производство, прокурорът следва да информира незабавно жертвата и автора на сигнала, които могат да подадат жалба срещу отказа за образуване на наказателно производство пред по-висшестоящия прокурор /член 194, алинеи 2 и 3/.

ПРАВНА ОБСТАНОВКА

I. ОТНОСНО ПРЕТЕНДИРАНОТО НАРУШЕНИЕ ПО ЧЛЕН 3 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

26. Жалбоподателят претендира, че е бил бит от полицаи при ареста си през ноември 1994 г. Освен това, той се жалва от липсата на ефективно разследване във връзка с твърденията му за малтретиране. Той се позовава на член 3 от Конвенцията, който гласи:

„Никой не може да бъде подложен на изтезания или нечовешко или унижително отношение или наказание.”.

A. По допустимостта

27. Съдът констатира, че мотивите по тази жалба не са явно необосновани по смисъла на член 35 § 3 от Конвенцията. Съдът отбелязва освен това, че не намира никакъв друг мотив за недопустимост. С оглед на това, следва да бъдат обявени за допустими.

Б. По същество

1. Относно твърденията за малтретиране

28. Жалбоподателят поддържа, че неговите твърдения за малтретиране са подкрепени с достатъчно и убедителни доказателства. Той счита, че е дал точна информация за начина, по който са му били нанесени раните, и подчертава, че е описал двама от полицаите, които са го малтретирани. Освен това, той счита, че неговата версия за нещата се подкрепя напълно от изготвеното на 11 ноември 1994 г. медицинско удостоверение.

29. Правителството не представя становище.

30. Съдът припомня, че едно малтретиране трябва да достига една минимална тежест, за да попадне в приложното поле на член 3. Оценката на този минимум е относителна по същество: тя зависи от всички данни по случая и най-вече от продължителността на отношението, от неговите физически и/или психически ефекти, както и понякога от пола, възрастта и здравословното състояние на жертвата. Когато един индивид е лишен от свобода, използването на физическа сила по отношение на него, когато тя не е била абсолютно необходима поради неговото поведение засяга човешкото достойнство и по принцип представлява накърняване на правото, гарантирано от член 3 (виж сред другите позовавания, *Tekin c/у Турция*, решение от 9 юни 1998 г., *Сборник от решения* 1998-IV, с. 1517 до 1518, §§ 52 и 53).

31. Твърденията за малтретиране трябва да бъдат подкрепени пред съда с подходящи доказателства. За установяване на фактите, Съдът си служи с критерия за доказателство „извън всяко основателно съмнение“. Въпреки това, едно подобно доказателство може да бъде резултат от множество индикации или неоспорими подозрения, достатъчно сериозни, точни и съответстващи (*Ирландия c/у Обединеното кралство*, решение от 18 януари 1978 г., серия А № 25, с. 65, § 161 *in fine*). Освен това, когато един индивид е задържан под стража и той е бил в добро здравословно състояние и, когато в последствие се констатира, че е бил наранен, това дава основание за силни подозрения по случая и държавата е тази, която трябва да даде удовлетворително обяснение за произхода на нараняванията (*Selmouni c/у Франция* [GC], № 25803/94, § 87, ЕСПЧ 1999-V).

32. Съдът отбелязва, че по настоящото дело в медицинското удостоверение, представено от жалбоподателя, се посочват множество повърхностни охлузвания и отоци по различни части от тялото му /параграф 8 по-горе/, които изглеждат достатъчно сериозни, за да може наложеното му отношение, от което се оплаква, да попадне в полето на действие на член 3 от Конвенцията. Оттук нататък, остава да се определи дали държавата може да бъде държана отговорна, съгласно член 3, за тези наранявания.

33. Съдът отбелязва, че на 11 ноември 1994 г. лекар е констатирал по тялото на жалбоподателя наранявания, нанесени с твърди, тъпи предмети. Така, че той счита, че не се оспорва, че жалбоподателят е бил жертва на насилие в трите дни, предшествващи медицинския преглед. Впрочем, през цитирания по-горе период жалбоподателят вече се е намирал под контрола на властите, неговият арест е бил извършен най-малко три дни преди датата на прегледа. В същото време, правителството не е предоставило задоволителни обяснения относно начина, по който са били причинени тези наранявания, нито пък е предоставило подходящи доказателства, които да могат да поставят под съмнение твърденията на жалбоподателя.

34. Следователно, налице е нарушение на член 3, по отношение на малтретирането, причинено на жалбоподателя.

2. Относно ефикасността на разследването

35. Според жалбоподателя, при воденото по случая разследване е имало пропуски на различни равнища. Преди всичко, имало е неоправдани забавяния. Освен това, властите не са се опитали да намерят полиция, чието име или прякор той е посочил. Накрая, не е била осъществена очна ставка между него и разпитваните по повод малтретирането полицаи.

36. Правителството не представя становище.

37. Съдът припомня, че когато един индивид твърди, като може да защити твърденията си, че е бил подложен на отнасяне, нарушаващо член 3, от страна на полицията или други подобни институции, тази разпоредба, съчетана с общото задължение, наложено на държавата от член 1 от Конвенцията да признава на всяко лице под нейна юрисдикция правата и свободите, определени в Конвенцията, изисква съответно да се извърши официално, ефективно разследване. Това разследване трябва да доведе до разкриване и наказване на виновните лица (*Асенов и други с/у България*, решение от 28 октомври 1998 г., Сборник 1998-VIII, с. 3920, § 102 и *Labita с/у Италия* [GC], № 26772/95, § 131, ЕСПЧ 2000-IV).

38. В случая, като се имат предвид представените пред него доказателства и по-специално медицинското удостоверение на жалбоподателя, Съдът счита, че твърденията за малтретиране са били „защитими“ по смисъла на цитираната по-горе съдебна практика.

39. Той констатира също, че вътрешните власти не са показали пълна пасивност и че вследствие на жалбата от страна на жалбоподателя и неговите съучастници до военния прокурор, който е бил компетентен да образува наказателно производство, доколкото са били замесени полицаи, е било възложено разследване. В случая се отнася за преценка на бързината, с която е водено разследването, и

съответно неговата ефикасност (*Dalan c/y Турция*, № 38585/97, § 31, 7 юни 2005 г.).

40. Съдът набляга на множество доказателства, които позволяват да се счита, че разследването не е имало задълбочен и ефикасен характер. В частност, той съжалява, че прокурорът е могъл да заключи, че не е имало доказателства, че жалбоподателят е бил малтретиран в ръцете на полицията, и то въпреки данните, отразени в медицинското удостоверение. По същия начин, не е имало никаква очна ставка, въпреки противоречията в показанията, направени от жалбоподателя и полицаите. Властите не са помислили и за това - да организират разпознаване, въпреки, че жалбоподателят е заявил, че може да разпознае лицата, причинили му въпросните наранявания.

41. Като се имат предвид тези забележки, Съдът счита, че воденото в случая разследване е било доста повърхностно, за да отговори на изискванията за обективност, прецизност и ефикасност. Той констатира, че изглежда, че властите не са се стремили да установят причините за нараняванията на жалбоподателя, а са се ограничили до въпроса за срока между събитията и предявяването на жалбата.

42. Следователно, налице е нарушение на член 3 от Конвенцията в този случай.

II. ОТНОСНО ПРИЛОЖЕНИЕТО НА ЧЛЕН 41 НА КОНВЕНЦИЯТА

43. По смисъла на член 41 на Конвенцията,

„Ако Съдът установи, че е имало нарушение на Конвенцията или на Протоколите към нея и ако вътрешното право на съответната Високодоговаряща страна допуска само частично обезщетение, Съдът, ако е необходимо, постановява предоставянето на справедливо обезщетение на потърпевщата страна. „

A. Вреди

44. Жалбоподателят претендира 8 000 евро (EUR) за претърпени неимуществени вреди.

45. Правителството не представя становище.

46. Произнасяйки се по справедливост, Съдът счита, че на жалбоподателя следва да бъдат присъдени 4 000 EUR за претърпени неимуществени вреди.

B. Разходи

47. Жалбоподателят претендира също 1 121 EUR за разходи за представителство пред Съда, от които 1 085 EUR за адвокатски хонорари и 36 EUR за куриерски и деловодни разходи. Той представя

разбивка за извършената от неговите адвокати работа, общо петнадесет часа и половина при почасова тарифа от 70 EUR, фактури относно куриерски разходи и една декларация, с която иска присъдените суми за разходи да бъдат преведени директно на неговите адвокати.

48. Правителството не представя становище.

49. . Съгласно съдебната практика на Съда, жалбоподателят може да получи възстановяване на разходите си само доколкото са действително установени, необходими и в разумен размер. В случая, Съдът отбелязва, че адвокатите на жалбоподателя са се намесили след съобщаването на жалбата. Въпреки това, като се имат предвид доказателствата, с които разполага, и горепосочените критерии, Съдът счита за разумна сумата от 1 121 EUR за процедурата пред Съда, от която трябва да се приспадне сумата, изплатена от Съвета на Европа, като правна помощ, или 850 EUR, и я присъжда на жалбоподателя.

В. Лихва за забава

50. Съдът счита за уместно лихвата за забава да се изчислява на основата на пределната ставка по заеми на Европейската централна банка, към която се добавят три процентни пункта.

ПО ТЕЗИ СЪОБРАЖЕНИЯ, СЪДЪТ ЕДИНОДУШНО

1. *Обявява* останалата част от жалбата за допустима;
2. *Приема*, че е налице нарушение на член 3 от Конвенцията поради нанесените наранявания на жалбоподателя;
3. *Приема*, че е налице нарушение на член 3 от Конвенцията, поради неефективния характер на разследването ;
4. *Приема*
 - а) че държавата-ответник следва да изплати на жалбоподателя в срок от три месеца от влизането в сила на решението, съгласно член 44 § 2 от Конвенцията, следните суми като левова равностойност по курса, приложим в деня на плащането:
 - i. 4 000 EUR (четири хиляди¹ евро) за неимуществени вреди, както и всички суми, дължими като данъци и такси;
 - ii. 271 EUR (двеста седемдесет и едно евро) за разходи, да се приведат по банковата сметка, посочена от адвокатите в

¹ Поправено на 8 септември 2008. Думите «пет стотин » са били изтрити.

България, както и всички суми дължими като данъци и такси от жалбоподателя ;

б) че от изтичането на горепосочения срок до изплащането на определените суми, върху тях ще се начислява проста лихва, равна на пределната ставка по заеми на Европейската централна банка, приложима през този срок, увеличена с три процентни пункта;

5. *Отхвърля* искането за справедливо удовлетворяване в останалата част.

Изготвено на френски език и съобщено писмено на 22 юли 2008 г. съгласно член 77 §§ 2 и 3 от Правилника на Съда.

Клаудия ВЕСТЕРДИК

Пеер ЛОРЕНЦЕН

Секретар

Председател